

בעזרת השם יתברך

וועד העירוב

175 - 2 עמוד

תשובה מהגאון ר'

יוסף הירש זצ"ל

אב"ד טארנא ואח"כ

בברוקלין

א) הלכה כדברי המיקל

בעירובין גם במחיצות, ב)

אין לנו רשות הרבים מן

התורה, ג) מחיצה עשויה

בידי אדם לא אמרינן אתי

רבים ומבטלי מחיצה

על דברי חז"ל שעשאם גדר וסיג לתהיק וכמו דילפינן ממשמרתם ומשיה כשעובר על דברי חכמים להציל תבירו מאיסור חמור של דבריהם וכ"ש מאיסור חמור דאורייתא הרי אודבה כוונתו לחזק דברי תהיק כדי שלא יעבור תבירו איסור חמור ואין כוונתו לגמרי לעבור ע"ד חז"ל בשאט נפש וגוף האיסור שעושה הרי אינו איסור חפצא באיסורא דרבנן דהיק כי הוא סברא ברוויה בסי'.

כ"ד ירדו ע"ז הדושה"ט בלוגיה
הק' אלקנה זוברמאן מלפנים אבדיק יארדאנאו ואח"כ אבדיק האלברווח וכעת בברוקלין יצ"ו

סימן ג.

כ"ה ברונקס כ"י תמו תשי"א לפ"ק
 לכבוד הרב הגאון וכו' מוה' יצחק גליקמן
 נ"י רב בחל"עריש א"י

הנה העירות במשנה ספיט דשביעית האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה דלאויה צורך סימה המשנה חייב מיתה הלא עיקר היתרוש היא להשריט דעיסת שביעית חייבת בחלה ולא תימא לאכלה ולא לשריפה וכשתין חלה גורם שתשרף אם טמא אי"כ די ה"י לומר עיסת שביעית חייבת בחלה וממילא נדע דחייב מיתה טרם הופרש חלתה.

והנה הרע"ב כ"י רמשיה עיסת שביעית חייבת בחלה משום דכתיב ראשית עריסותיכם וכו' רש"י ד"ל בבכורות י"ב והתיר"ט תמה הלא בגמ' שם ילפינן מן לרודותיכם ולמה הביאו פסוק אחר. וכדי לישב כ"ז י"ל לפי ש"י הרמב"ן בספר המצות דלאכלה ולא לשריפה הוי מ"ע אי"כ ה"י מקום לומר מה אילמא האי עשה מהאי עשה דשביעית והה"י עיסת שביעית פטורה חתלה ולכן פסי' המשנה חייב מיתה דחמירה ומבואר בפסחים ג"ס דעשה שייב כרת רוחה לעשה שאביב [ועיין רמב"ן במצוה י"א ולא הבא מכלל עשה הוי עשה ולא כהרשב"א ועיין בטורא ר"ה ד"ל בהג"ה שם ומלכד זה נודע ש"י הרמב"ן דבהפרשת תרומה יש ב"י מ"ע וממילא בחלה אי"כ ב"י מ"ע ולאכלה ולא לשריפה הוי דק עשה אחת. אך לפי"ו קשה למ"ל קרא לחייב עיסת שביעית בחלה ולא חיישינן לאכלה ולא לשריפה תפ"ל דהוי עשה שייב מיתה וחמורה וכן בבכורות שם דפוטר ר"ה בהמת שביעית מבכורה משום לאכלה כ"י ומותר לשחוט ולאכול הבכור בכל מקום אף בלי מום ומאי חזית לחוש יותר להעשה לאכלה ולא לשריפה

ולא למצות בכור ולשוזימת ואכילת קדשים בחזן שחמור יותר בהטי"א.

א"ך י"ל דדוקא בפסחים הג"ל דיש לפנינו העשה דק"מ העשה השלמה או מצד הסברא אמרי' רגורל כח העשה התמורה מעשה שאינה תמורה משאי"כ בבהמת שביעית העשה דלאכלה וכו' דוחה אותה לגמרי מחיוב בכורה דשביעית התורה פטרה ולי"ש מצוה זו כלל בשנת השביעית וכעין זה בהג"ה לטורא ר"ה ד"ל לישב קושית השר"א שם בענין עומר יע"ש ומעתה מוכן קושית הגמ' מאחר שר"ה פוטר בהמת שביעית מבכורה מכת העשה דלאכלה ולא לשריפה הגם דיש לעומתה העשה דבכורה התמורה אי"כ מאי שנא מהאוכל עיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה דדייק התנא דמתני' לסיים דחייב מיתה לומר דלכך אין חוששין לעשה דלאכלה משום דעשה שייב מיתה חמורה ורוחה לעשה קלה חיימנה ול"הה הרי ליתא לכלל זה כשאנו דנין אם שייך לגמרי חיוב חלה בשביעית דאפשר דהתורה לא צוותה להפריש חלה בשביעית ולהו מתוך הש"ס דיש חילוק בין חלה לבכור ובחלה כתיב לדורותיכם וע"כ אתה חייב לעשה דלאכלה כפסחים ג"ס דעשה שייב דוחה לעשה שאביב [וביבמות ד"ו אמרו חכמים כ"י מוטב שיבוא עשה שייב ותרוחה לעשה שאביב משמע דהו דק מדברי חכמים ולא מה"ת ועיין בתוס' שם ד"ה וראה ובמהר"ם לובלין דלדעת רש"י שם מיירי הש"ס מעשה דאורייתא. אולם במכות ד"ה שהרי אמרו חכמים אין העדים זוממים כ"י ובסוכה מ"א שהרי אמרו חכמים אין אדם יוצא בלולבו של תבירו אף דהוא מה"ת יע"ש בת"י].

אמנם התוס' בכורות שם הקשו דהא אפשר לקיים לרודותיכם בעיסה שאינה של שביעית שיפריש עלי' במקום אחד ובוה יקיים שניהם דין חלה ושביעית הריטי"א תמה דהאיך משכחיל הלא אין מפרישין מישן על החרש וכן להיפוך יתירצת דמשכחיל בתבואה של גברי ולמיד אין קנין בישראל להוציא מדין תר"מ ובשביעית יש קנין לעברים להוציא

מדין שביעית ושפיר הקשו התוס' ולדעת משכחיל אף למיד יש קנין לעברים להוציא מדין תר"מ משום רבחלה כר"ע סוברים דאולינן בתר גלגול דאו בא החיוב חלה וכשנתגלגלה ביד ישראל והיא עיסה של ישראל כדאי חייבת בחלה כמיש ביריד סי' של ובש"ך שם סק"ד וכן משכחיל בהפקד דאין שביעית בהפקד להאומרים דשביעית אינה אפקעתא דמלכא היא מחלוקת הבי' המרי"ס ולהבי' צריכים דוקא הבעלים להפקיד שד"י תיהם והפקד אין לו בעלים חלה יתחייב אחר שנתגלגלה בידו חכה בעיסה ונעשית שלו ועיין ירושלמי פ"א תרומות היא וכן משכחיל בעיסה של הקדש עיין אלה פ"ג מ"ג דחייב בחלה ואין בה דין שביעית דנכרי הקדש עולים בקנה אחר עיין בתוס' מנחות ס"ו ובטורא ר"ה י"ג ד"ה קצירך וא"כ שוב קו' התוס' בכורות הג"ל במקומה עומדת וכדי לישב קושיא זו א"י רש"י ד"ל לפרש כוונת הגמ' דמשני. לרודותיכם כתיב ד"ל דקאי על עריסותיכם היינו לרודותיכם אתה חייב להפריש חלה בכל עיסה ועיסה בין של גברי. הקדש והפקד ובין בעיסה אחרת שיש בה דין שביעית ומדויק הלשון של רש"י וביותר מהרע"ב שכ' קמ"ל דראשית עריסותיכם אמרה תורה מאיזה עיסה שתהי' חלה תרימו וכו' ור"ל דעריסותיכם בא לגלות ולפרש מלת לרודותיכם לחיוב בחלה בכל זמן ובכל עיסה ועיסה הבין.

ירדו דורשה"ט **שמעון נאבעל** מלפנים אבדיק ברעיו"ב קטובין וכעת רב בבהכ"ס כנסת ישראל נוטח ספרד ברונקס

סימן ד.

ב"ה לכבוד הנה"ג המפורסם מוה' **דוד האראוויטץ** שליטי"א רב בשטרסבורג יצ"א

בד"כ שאלתו אם מותר למטל בחוג העירוב בעירו באופן שנהג המפקיד את העיר מכל צד יחשב במקום מחיצות וגם אם תגשרים

הנושעים לצורך מעביד הרבים מבטלים המחיצות מטעם דאחי רבים ומבטלי מחיצות ועוד נפשו בשאלתו אם מוטל חוב על רב ומנהיג דמתא לתקן עירובין כדי למנוע את הרבים מחילול ש"ק ובית דרש לחפש זכות וכזו הדתי'א מפני שבעירובין הולכין אחר המיקל.

(א) **תשובה**, במאי דטליק אפתח אם בתקן עירובין המחיצות הולכין אחר המיקל דבר זה במחלוקת שנוי בעירובין מ"ו דמבואר שם הדלכה כדברי המיקל בעירובין אבל התם מיירי בעית ולא במחיצות ושם כדפי'א איתא בפירוש ארי' איש כ"מ שארי' בעירוב הלכה כמותו א"ל בעירובין אמרתי ולא במחיצות יע"ש וברא"ש פ"ב דעירובין והטעם מבואר בתשו' הריב"ש סי' תיה דעירוב אין לו עיקר מהית אבל מחיצות אפי' שהא מדרבנן כיון דאית עירובין המחיצות רמח"צין הוא הלמ"מ לא אמרי' הלכה כדברי המיקל ע"כ [ובחידושי אפרתי דיצמת מה נפ"מ אם לחי משום היכרא או משום מחיצה אכתי'ן] ואין לומר הא עית גמי לוי להם סמך מהית בעירובין גי'א אפי' למיד תחומין דרבנן במ"ש רש"י שבת ל"ד, אולם בע"ת עיקר הקרא הוא אסמכתא כמיש רש"י שם אבל מחיצת דהוא הלמ"מ הוי דאורי' ממש לפי' הרמב"ן בספיה' והריב"ש בתשו' סי' קס"ג הבי'א דעת הרמב"ן וגם דעת הרמב"ם ז"ל דהלמ"מ הוא רק מדרבנן הוהיח כשי' הרמב"ן מנויר ע"ש דהלמ"מ דוחה לפי' דהקט"ב הראש יע"ש ובפיה"ש ובחים פ"ג שכי' ז"ל ונשך המים בנז לאו דאורייתא הוא אלא הלמ"מ חקשה התירו'ם הלא הלמ"מ דאורייתא ממש הוא יע"ש וצ"ע שלא העיר מספיה' הג"ל והוא מתלוקת הרמב"ן ולהרמב"ם אין לוקק על טריפות חוץ מדרושה אלא מדרבנן כיון שהוא הלמ"מ ע"י טריו יודי סי' כ"ט.

(ב) **ו'ראיתי'** בהאורונים שמביאים דשי' הרמב"ם הוא דאפי' במחיצות הולכין אחר המיקל ולהריב"ש דאית דהרמב"ם לשיטתו דהלמ"מ הוא רק מדרבנן ולכן שפיר הולכין אחר המיקל וביבלי'ת ישבתי בזה דברי רש"י ז"ל מכות י"א ספר שתפרו במשמן פליגי בה

זורקה בו זכות גדולה לתקן ובפי' דביצה אמרי' כמה דאורי' לאיסורא הוי הוראה לקלקולא וכו' ע"כ דעי' במד"ר וישלח ויחן את פני העיר קבע תחומין מבעוד יום.

(ד) **ועתה** נבוא לעיקר הדין אי נהרות עומדין במקום מחיצות דעת רוב האחרונים וכן נהגו בכל תפוצות ישראל להתיר ולא כהט"ו סי' שס"ג שאוסר מחשש קרישת הנהר ואפי' אם הנהרות מקיפים מכל צד ובמקום שיש ג' מחיצות שלמות כ"י החת"ס סי' פ"ט דאפי' הט"ו מודה דמותר יע"ש ובפרט בנהרות שלנו שיש להם גזודים שיצואים חוץ למים יותר מ"י טפחים העשויים בידי אדם דמותר כמיש הט"ו שם ח"ל אכן אם יש על הנהר ביבשה מקום מדרון נחשב למחיצה אם גבה י' במשך ד' יע"ש ובכ"ה' אפי' אם המים ממסין הגדה"ם ע"י שאל נשאר י' למעלה מן המים נמי מותר דעיקר טעם דקדישה אוסר כתבו משום דאחי רבים ומבטלי מחיצה ומחיצה העשוי' בידי אדם לא אמרי' אתי רבים כ"י ע"ק מג"א סי' רס"ג.

(המשך יבוא א"י"ה)

יוספה דורש' מלפנים רב בטארנא חבר הגשיאות בעוד הרבנים בצרפת וכעת בברוקלין 2979 ארץפנתא

סימן ה'

מהגאון המובהק המפורסם וכו' כשי"ת מזהיר **מאיר שפירא** אב"ד לובלין זצ"ל **במד"ר** אחרי פ"ב תנרי' לפי שהיו ישראל אסורין בבשר חמאה במדבר לפיכך הוהירן הכתוב שיהיו מביאין קרבנותיהן לכהן והמון שחט ומקבל ע"כ וקשה דלמה נקט ר"י בדבריו דוקא שחיטה וקבלת הדם הרי יש עוד עבודות בקרבנות כגון זריקת דם וחקטרת חלב ואיזה רבותא יש בשחיטה וקבלה יותר מבשאר, וי"ל בדרך חידוד דר"י נקט דוקא שחיטה וקבלה להשיעונו דין חדש שהי'

נהג במדבר בזמן שאסר בשך תאווה בהקדם קושית הספר ע"ז יוסף שהקשה דלמה אמר ר"י והכהן שחטו חלם שחיטה כשרה אף בזה, ותי' בזה גאון אחד הובא בתי"א עפ"מיש התוס' חולין רל"ב בשם הר"י מאוריליניש הטעם דשחיטה לאו עבודה היא משום דנהגת גם בחולין יע"ש וא"כ לר"י דבשך תאווה נאסר במדבר וא"כ השחיטה היתה נהגת רק בקדשים ושוב ממילא גם שחיטה היתה עבודה יע"ן ובהים י"ב דשחיטה כשרה בוד משום דלאו עבודה הוא ונמצא דבמדבר דשחיטה הוי עבודה משום דליה נהגת בו חולין ממילא היתה פסולה בוד ומשי"ה נקט ר"י דוקא והכהן שוחט דבמדבר באמת ליה השחיטה כשרה רק ע"י כהן וא"כ מיושב קושית הע"ז יוסף הגי"ע)

והנה ביומא דכ"ה איבעיא להו מי מקבל שחטו מקבל דאי אמרת זורק מקבל אנב חביבותי' לא מקבל לכולי' דמא אורז זורק מקבל דומנין שחט זר ומסיק זורק מקבל מהאי טעמא דומנין שחט זר יע"ש וכל זה דוקא היכי דשחיטה כשרה בוד או אמרי' דזורק מקבל אבל כשהשחיטה תהי' דוקא בכהן ממילא ל"ש טעמא דגמ' דומנין שחט זר ושוב נאמר להיפוך דשחט מקבל דאי אמרת זורק מקבל אנב חביבותי' לא מקבל לכולי' דמא וא"כ במדבר דבשך תאווה נאסר להם ולי"ה שחיטה רק בקדשים וממילא דהוי עבודה ופסולה בוד נמצא דשחט מקבל ולא זורק כנ"ל, וזה שאמר ר"י לפי שהיו ישראל אסורין בבשר תאווה במדבר לפיכך הוהירן ה"י שיהיו מביאין קרבנותיהן לכהן וסחטו שחט ומקבל וי"ע דדוקא כהן שחטו הוא המקבל את הדם ולא זורק כנ"ל והא ב"א ר"י להשיעונו דשחיטה צריכה דוקא כהן וממילא דגם הקבלה צריכה להיות ע"י כהן השחטו אבל זריקתו וחקטרתו בכהן אין בהם שום דבותא ואין לו בזה מה להשיעונו כמובן ודפתי'.

(*) כבר קדמו ז"ל נקול' נהרות שנויים לו"ז מהגאון מהר"י עג"ל ז"ל.